

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 17 ธันวาคม 2541

ธรรมศาสตร์ สปอร์ตคอมเพล็กซ์ และเอเชียนเกมส์

รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์

การแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 หรือที่รู้จักกันในนาม Bangkok Games ระหว่างวันที่ 6 – 20 ธันวาคม 2541 กำลังใกล้จะปิดม่าน มิใช่เพียงด้วยชัยชนะของประเทศไทย ในฐานะเจ้าภาพเท่านั้น หากยังเป็นชัยชนะของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกด้วย

ดังเป็นที่ทราบกันดีว่า การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศในเอเชียครั้งนี้ เต็มไปด้วยความตึงเครียดอย่างยิ่ง เริ่มต้นด้วยความล่าช้าในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย การก่อสร้างศูนย์การแข่งขันกีฬาและหมู่บ้านนักกีฬา ตามมาด้วยวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ปี 2540 ซึ่งกระทบต่อฐานะการคลังของรัฐบาลและฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ จนสภาโอลิมปิกแห่งเอเชีย(Olympic Council of Asia)ต้องประชุมหลายครั้งหลายคราเพื่อทบทวนว่าสมควรที่จะให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 หรือไม่

ประเทศไทยรับที่จะเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 ตั้งแต่ปี 2533 ในรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ วิกฤติการณ์ทางการเมืองทั้งการรัฐประหารเดือนกุมภาพันธ์ 2534 และเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 มีส่วนทำให้การตระเตรียมการเพื่อจัดการแข่งขันเป็นไปอย่างเชื่องช้า ในเวลานั้น กระแสการถ่ายโอนการผลิตไปสู่ภาคเอกชน (Privatization) กำลังขึ้นสูง ทั้งนี้เป็นผลจากอิทธิพลของลัทธิเสรีนิยมสมัยใหม่ (Neo-Liberalism) และ Washington Consensus ผู้นำไทยจึงรับแนวความคิดที่จะให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนก่อสร้างศูนย์กีฬา (Sport Complex) รวมทั้งหมู่บ้านนักกีฬา ทั้งๆที่ในเวลานั้นรัฐบาลมีฐานะการคลังอันมั่นคง จนเงินคงคลังสะสมเพิ่มขึ้นถึงระดับมากกว่า 200,000 ล้านบาทเมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2535 บรรดาเอกชนที่เสนอตัวเข้ามาลงทุนในการก่อสร้างศูนย์กีฬาและหมู่บ้านนักกีฬาย่อมต้องดีดลูกคิดมาแล้วว่า การลงทุนนั้นคุ้มค่า โดยที่ได้รับความสิทธิประโยชน์และ ‘ของขำรวย’ นานัปการจากรัฐบาลด้วย ในการนี้ เอกชนที่ได้รับสัมปทานหรือมีส่วนร่วมลงทุนกับรัฐบาลย่อมต้องส่งบรรณาการเพื่อจูงใจผู้นำรัฐบาลที่กุมบังเหียนการกำหนดนโยบายเป็นการตอบแทน ด้วยเหตุที่ผู้นำรัฐบาลสามารถดูคับส่วนเกินทางเศรษฐกิจบางส่วนได้นั่นเอง จึงมีเหตุจูงใจที่จะผลักดันการถ่ายโอนการผลิตไปสู่ภาคเอกชน Privatization จึงรุ่งเรืองในยุครัฐบาลนักเลือกตั้ง บรรดานัก

เลือกตั้งพากันฟ้องศาลา Privatization เพราะ Privatization ทำให้ตุนรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ เพียงแต่ไม่ทำให้ประเทศชาติสถาพร

บริษัท อภิพัฒน์นคร จำกัด เป็นบริษัทเอกชนรายแรกที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ร่วมลงทุนกับรัฐบาล ทั้งนี้โดยอ้างอิง พ.ร.บ. ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 แต่แล้วการณ์กลับปรากฏว่า ไม่มีสถาบันการเงินใดให้หลักประกันในการจัดสรรเงินให้กู้แก่บริษัทนี้ ฐานะผู้ร่วมลงทุนสร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์ของบริษัทอภิพัฒน์นคร จำกัด จึงสิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2537

การสิ้นฐานะผู้ร่วมลงทุนของอภิพัฒน์นครเปิดช่องให้นักลงทุนเอกชนรายอื่นๆ เสนอตัวเข้าร่วมลงทุน ดังกรณีนายสทสมภพ ศรีสมวงศ์ โปรโมเตอร์จัดการแข่งขันทมวยผู้มีชื่อเสียง ออกมาเสนอตัวในนามบริษัท โอลิมปิก ซิตี จำกัด (มติชน ฉบับวันที่ 19 พฤศจิกายน 2537) หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ (ฉบับวันที่ 18-21 ธันวาคม 2537) รายงานว่า "... ทุกบริษัทที่เสนอตัวต่างวิ่งตรงเข้าหาบุคคลสำคัญในพรรคประชาธิปไตย เพื่อลอบบีโครงการสปอร์ตคอมเพล็กซ์มาเป็นของตนเองให้ได้ รวมทั้งบริษัทอภิพัฒน์นครที่ตกม้าตายตอนจบ ก็หนีไม่พ้นการวิ่งเข้าหานักการเมืองเหมือนกัน ..."

แต่แล้วแรงผลักดันที่สำคัญกลับมาจากพรรคความหวังใหม่ ซึ่งร่วมรัฐบาลนายชวน หลีกภัย โดยนายสุวิทย์ รังสิตพล รองนายกรัฐมนตรีผู้ดูแลองค์การรถไฟฟ้ามหานคร (รฟม.) เสนอที่จะให้ รฟม. เป็นผู้สร้างศูนย์กีฬาและหมู่บ้านนักกีฬาบนพื้นที่ประมาณ 1,000 ไร่ บริเวณห้วยขวาง-ถนนพระราม 9 ทั้งนี้โดยมีข้อแลกเปลี่ยนว่า รัฐบาลต้องอนุมัติโครงการรถไฟฟ้ามหานคร สายที่ 2 ส่วนที่หนึ่ง ระหว่างห้วยขวาง - หัวหมาก - บางกะปิ (มติชน ฉบับวันที่ 2 ธันวาคม 2537)

คณะกรรมการจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 ซึ่งมีนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ในการประชุมเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2537 มีที่เห็นชอบกับโครงการสปอร์ตคอมเพล็กซ์ของ รฟม. เนื่องจากไม่มีข้อเสนออื่นเปรียบเทียบ แต่แล้วความขัดแย้งระหว่างพรรคความหวังใหม่กับพรรคประชาธิปไตยในประเด็นมาตรา 198-199 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 ซึ่งปะทุมาก่อนหน้านี้ เป็นเหตุให้พรรคความหวังใหม่ถอนตัวจากการร่วมรัฐบาลเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2537 ทั้งที่นายสุวิทย์พยายามเหนี่ยวรั้งให้ร่วมรัฐบาลต่อไป แต่ไม่ประสบความสำเร็จ โครงการสปอร์ตคอมเพล็กซ์ของ รฟม. จึงพบจุดจบจากสาเหตุความผันผวนทางการเมือง (ประชาชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 15-17 ธันวาคม 2537)

ในเดือนพฤศจิกายน 2537 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เริ่มเคลื่อนไหวอย่างเอิกการเอางาน เพื่อให้โครงการสปอร์ตคอมเพล็กซ์และหมู่บ้านนักกีฬามาลงที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ธรรมศาสตร์ได้เสนอแผนแม่บทในเรื่องนี้มาแต่ปี 2536 แต่รัฐบาลนายชวน หลีกภัยไม่เคยพิจารณาแผนแม่บทนี้อย่างจริงจัง เพราะต้องมตรา Privatization เมื่อบริษัท อภิพัฒน์

นคร จำกัด สิ้นฐานะผู้ร่วมลงทุนกับรัฐบาล และข้อเสนอของ รฟม. พบจุดจบ ข้อเสนอของ ธรรมศาสตร์กลับมีชีวิตชีวาอีกครั้งหนึ่ง แต่ความหวังอันดูเรื่องรองในเบื้องต้นกลับริบหรี่ลงเมื่อ บริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด ไล่ไล่ขึ้นมาเป็นตัวเลือกใหม่ ทั้งนายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งรับผิดชอบการจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 ต่างเอียงไปข้างบางกอกแลนด์ รายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ในเวลานั้นสื่อข่าวสารว่า นายชวน หลีกภัย ยืนอยู่ข้างบางกอกแลนด์ด้วย

หนังสือพิมพ์บางฉบับรายงานว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2538 มีการบรรจุวาระเรื่องอนุมัติให้บางกอกแลนด์สร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์ แต่ได้รับการคัดค้านจากรัฐมนตรีสังกัดพรรคชาติพัฒนาและพรรคพลังธรรม หนังสือพิมพ์ มติชน ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2538 รายงานว่า "... (รัฐมนตรีจากพรรคชาติพัฒนา) ทั้งหมดแย้งว่า เรื่องใหญ่ๆ จะมาดัดให้อ่านแค่ 15 นาที ก่อนการประชุมไม่ได้ ... ยิ่งกว่านั้นทุกคนสงสัยว่า ทำไมไม่นำข้อมูลของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทางเลือกอีกแห่งหนึ่งมาพิจารณาเปรียบเทียบ..." เมื่อเผชิญกับการคัดค้านจากร่วมรัฐบาล ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์จำต้องล่าถอย และเลื่อนวาระการประชุมเรื่องนี้ไปประชุมในสัปดาห์ต่อมา

เมื่อบางกอกแลนด์มีอาจหยิบขึ้นปลามาขึ้นไปกิน เนื่องจากการบรรจุวาระในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2538 ไม่สัมฤทธิ์ผล ผู้บริหารบางกอกแลนด์พยายามลอบบีพรรคชาติพัฒนา ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี อย่างน้อยหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับรายงานว่า "... หลังเลิกประชุมคณะรัฐมนตรีวันนั้น (3 มกราคม 2538) ขบวนการลอบบีครั้งใหญ่ได้เริ่มขึ้นอย่างเอาการเอางาน มีการส่งคนไปพบผู้อภิปรายคัดค้าน บี - แลนด์ในคณะรัฐมนตรีเพื่อทำความเข้าใจ ทางด้านนายอานันท์ (กาญจนพานิช) 'เสียช้าง' ก็รีบเข้าพบพลเอกชาติชาย (ชุนทะวัน) ในคืนหลังเลิกประชุมคณะรัฐมนตรีทันที ..." (มติชน ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2538)

ในเวลานั้น ผมดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาและเทคโนโลยีแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งควรมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสปอร์ตคอมเพล็กซ์ แต่เนื่องจากมิใช่งานที่ผมมีความชำนาญพิเศษ ประกอบกับผมมีภาระในการจัดทำและผลักดันนโยบายหลายเรื่อง ผมจึงเรียนอธิการบดี (อาจารย์ชาญวิทย์ เกษตรศิริ) ว่า สมควรที่จะหาบุคคลมารับผิดชอบเรื่องสปอร์ตคอมเพล็กซ์โดยเฉพาะ ในที่สุดก็ตกลงกันให้อาจารย์แก้วสรร อดิโพธิ์มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องนี้ ซึ่งการณ้ปรากฏในเวลาต่อมาว่า อาจารย์แก้วสรรได้ทำหน้าที่นี้อย่างดีเยี่ยม มิใช่เฉพาะแต่การสร้างประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เท่านั้น หากยังสร้างประโยชน์แก่ประเทศไทยโดยส่วนรวมอีกด้วย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ขยายการจัดการศึกษาไปยังศูนย์รังสิตตั้งแต่ปี 2529 โดยที่มีการวางแผนกำหนดพื้นที่ที่จะเป็น Sport Zone เพื่อสร้าง Sport Complex ด้วย ความขัดสนด้านงบประมาณเป็นข้อจำกัดสำคัญในการพัฒนา มธ. ศูนย์รังสิต รัฐบาลให้ความเห็นชอบแก่ธรรมศาสตร์ในการขยายการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสุขภาพ แต่แล้วกลับมิได้จัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียงถึงขนาดที่จะผลิตบริการการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับที่น่าพอใจได้ ความขัดสนทรัพยากรด้านกายภาพถึงจะเป็นปัญหาสำคัญ แต่ก็ไม่สำคัญเท่าความขัดสนทรัพยากรมนุษย์ มธ.ศูนย์รังสิตไม่มีแรงดึงดูดอาจารย์และนักวิชาการที่มีคุณภาพเนื่องจากความด้อยพัฒนาของโครงสร้างพื้นฐานทางวิชาการ(academic infrastructure) รวมตลอดจนถึงอำนวยความสะดวกอื่นๆ นักวิชาการหนุ่มสาวที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา เพื่อพานพบว่า มธ. ศูนย์รังสิตไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่อยู่อาศัย มักจะหันหลังไปสู่สถาบันอุดมศึกษาอื่นด้วยเหตุตั้งนี้เอง ผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศัตร์นับตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมาจึงเพียรพยายามเสนอให้รัฐบาลพิจารณาสร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์และหมู่บ้านนักกีฬาในบริเวณพื้นที่ของ มธ. ศูนย์รังสิต

การเคลื่อนไหวของผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในประเด็นเรื่องสปอร์ตคอมเพล็กซ์ในช่วงปลายปี 2537 ไม่เป็นที่สबरอารมณ์ของผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในเวลานั้นรู้สึกถึงอาการอันไม่เป็นมิตรของผู้นำพรรคการเมืองอันเก่าแก่นี้ แม้จะไม่ถึงขั้นเป็นปรปักษ์ก็ตาม เมื่อผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ส่งสัญญาณที่จะเลือกบริเวณหมู่บ้านเมืองทองธานีของบริษัทบางกอกแลนด์เป็นที่สร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์ หน่วยราชการต่างๆ ก็พากันปรับตัวตามสัญญาณนั้น คณะกรรมการจัดระบบจราจรทางบก (คจร.) เสนอรายงานว่า ข้อเสนอของบางกอกแลนด์ทำให้รัฐบาลเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนในการจัดระบบจราจรน้อยกว่าข้อเสนอของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มติชน ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2538) ผู้นำการกีฬาแห่งประเทศไทยยื่นอยู่ข้างบางกอกแลนด์ ในขณะที่ผู้นำคณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยยื่นอยู่ข้างธรรมศาสตร์

ด้วยเหตุที่ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์เลือกยื่นอยู่ข้างบางกอกแลนด์อย่างชัดเจน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในเวลานั้นไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากการลือบบัพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลที่มีใช้พรรคประชาธิปัตย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคพลังธรรม และพรรคชาติพัฒนา ซึ่งเข้าร่วมรัฐบาลแทนที่พรรคความหวังใหม่ในเดือนธันวาคม 2537 นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนข้อเสนอของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อย่างเต็มที่ นอกจากอำนวยความสะดวกในการแถลงข่าวเพื่อนำข้อเสนอสู่สาธารณชนแล้ว ยังผลักดันข้อเสนอนี้สู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีอีกด้วย

พรรคประชาธิปไตยต้องเผชิญแรงกดดันภายในและภายนอกรัฐบาล แรงกดดันภายในมาจากพรรคพลังธรรมและพรรคชาติพัฒนา ซึ่งสนับสนุนข้อเสนอของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แรงกดดันภายนอกมาจากสื่อมวลชน ซึ่งเกือบทั้งหมดพากันตั้งข้อกังขาเกี่ยวกับข้อเสนอของบางกอกแลนด์ และอาการลุกลี้ลุกลนของผู้นำพรรคประชาธิปไตยบางคนที่พยายามผลักดันให้สปอร์ตคอมเพล็กซ์ลงสู่เมืองทองธานี ไม่มีข้อสงสัยเลยว่า สื่อมวลชนเป็นพันธมิตรสำคัญของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ด้วยแรงกดดันจากพรรคร่วมรัฐบาล สื่อมวลชน และสังคมไทยโดยส่วนรวม อาการเครียดของผู้นำพรรคประชาธิปไตยจึงปรากฏอย่างเด่นชัดในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2538 พรรคประชาธิปไตยมีอาจฝ่าด่านยกสปอร์ตคอมเพล็กซ์ให้ตระกูลกาญจนพานิช ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ ประการหนึ่ง รัฐบาลนายชวน หลีกภัยเพิ่งเผชิญปัญหาเสถียรภาพของรัฐบาล เมื่อพรรคความหวังใหม่ถอนตัวจากการร่วมรัฐบาลในเดือนธันวาคม 2537 หากพรรคประชาธิปไตยต้องขัดแย้งกับพรรคพลังธรรมและพรรคชาติพัฒนาในขณะที่มรสุมการเมืองลูกสุดท้ายผ่านพ้นไปไม่ถึงหนึ่งเดือน บททอสวนของรัฐบาลชวนย่อมมาถึงโดยเร็ว อีกประการหนึ่ง ความอื้อฉาวของโครงการ สปก. 4-01 ซึ่งรัฐมนตรีในสังกัดพรรคประชาธิปไตยรับผิดชอบโดยตรง ปะทุมาแต่เดือนพฤศจิกายน 2537 ข้อกังขาเกี่ยวกับความประพฤตินิชอบของผู้นำพรรคประชาธิปไตยผุดขึ้นในใจประชากรราษฎรจำนวนมาก การยกสปอร์ตคอมเพล็กซ์ให้ตระกูลกาญจนพานิช อาจแปรข้อกังขาให้กลายเป็นความมั่นใจได้โดยง่าย

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2538 มีมติให้สร้างศูนย์กีฬาทั้งที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และเมืองทองธานี หนังสือพิมพ์ *Bangkok Post* (January 11, 1995) รายงานว่า ผู้สนับสนุนบางกอกแลนด์ประกอบด้วยนายชวน หลีกภัย (นายกรัฐมนตรี) และนายบัญญัติบรรทัดฐาน (รองนายกรัฐมนตรี) ส่วนผู้คัดค้านประกอบด้วย นายกร ทัพพะรังสี (รมต. สำนักนายกรัฐมนตรี) นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ (รมต. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม) นายประจวบ ไชยสาส์น (รมต. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ (รมช. กระทรวงพาณิชย์) นายทักษิณ ชินวัตร (รมต. กระทรวงการต่างประเทศ) นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์ (รมต. ทบวงมหาวิทยาลัย) และนายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ (รมช. กระทรวงสาธารณสุข) หนังสือพิมพ์มติชน (ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2538) รายงานข่าวโดยมีสาระสำคัญไม่แตกต่างจาก *Bangkok Post* เพียงแต่มีรายละเอียดแตกต่างกัน (ดูตารางที่ 1)

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 11 มกราคม 2538 พาดหัวข่าวว่า “มือดีลื้อบปีช่วยเมืองทอง แต่ด้านไม่อยู่ ฝ่าเค็คคอมเพล็กซ์ มธ. – บีแลนด์คนละซีก” แต่มติคณะรัฐมนตรีไม่มีรายละเอียดว่า เด็กนี้จะแบ่งกันกินอย่างไร ระหว่างธรรมศาสตร์กับบางกอกแลนด์

ภายหลังการลงมติดังกล่าว ผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไม่มีข้อมูลที่แน่ชัดว่า สนามกีฬาอะไรบ้างจะลงสู่ มธ. ศูนย์รังสิต และจะได้หอพักนักกีฬาหรือไม่ มติคณะรัฐมนตรีชนิดที่ไม่มีรายละเอียดนี้เปิดช่องให้มีการวิ่งเต้นอีกครั้งหนึ่ง

แม้ว่านายชวน หลีกภัย นายบัญญัติ บรรทัดฐาน และนายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์ เป็นศิษย์เก่าธรรมศาสตร์ แต่ผมไม่เคยคาดหวังว่า ท่านเหล่านี้ต้องเกื้อกูลธรรมศาสตร์เกินกว่าขอบเขตอันสมควร ในฐานะผู้บริหารราชการแผ่นดิน ท่านเหล่านี้มีหน้าที่ต้องยึดผลประโยชน์ของแผ่นดินเหนือกว่าผลประโยชน์ของธรรมศาสตร์ บริบทในการตัดสินใจกว้างใหญ่ไพศาลกว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มากมายนัก ด้วยเหตุดังนี้ ผมจึงเคารพการใช้ดุลพินิจของบรรดาบุคคลที่มีหน้าที่ปกครองประเทศ トラบเท่าที่ดุลพินิจเหล่านั้นยึดโยงกับผลประโยชน์ของแผ่นดินอย่างมั่นคง

คำถามพื้นฐานมีอยู่ว่า ดุลพินิจที่จะให้บริษัท บางกอกแลนด์ จำกัดสร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์เป็นดุลพินิจที่ยึดมั่นในผลประโยชน์ของแผ่นดินหรือไม่ ?

หากปราศจากกระแสคัดค้านจากสังคมและสื่อมวลชน รวมตลอดจนเสียงทัดทานจากพรรคร่วมรัฐบาล รัฐบาลนายชวน หลีกภัยคงให้สัมปทานแก่บริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด ในการสร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์ไปแล้ว หากการณ์เป็นเช่นนั้น อะไรจะเกิดขึ้น ?

สิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ก็คือ สปอร์ตคอมเพล็กซ์จะสร้างไม่เสร็จ เนื่องจากบางกอกแลนด์ขาดสภาพคล่องทางการเงินอย่างรุนแรง และประเทศไทยต้องสูญเสียชื่อเสียงและเกียรติยศอย่างใหญ่หลวงที่มีอาจจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ตามกำหนดเวลาได้ หากจะหลีกเลี่ยงการสูญเสียชื่อเสียงดังกล่าวนี้ รัฐบาลก็ต้องอัดฉีดเงินเข้าไปประคับประคองฐานะของบางกอกแลนด์ จนท้ายที่สุดภาระทางการคลังอาจไม่แตกต่างจากการที่รัฐบาลเป็นผู้ลงทุนก่อสร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์เอง ซึ่งในกรณีหลังนี้ สังคมโดยส่วนรวมได้ประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วย

แม้ในกรณีที่บางกอกแลนด์ได้รับแบ่งปันเค้กบางส่วนตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2538 ฐานะการเงินก็ไม่เกื้อกูลให้บางกอกแลนด์ 'เขมือบ' เค้กที่ได้รับจัดสรรได้หมด จนต้องโอน 'เค้ก' บางส่วนให้แก่ มธ. ศูนย์รังสิต ปัญหาการขาดสภาพคล่องเกิดขึ้นเป็นระยะๆ เนื่องจากสถาบันการเงินมิได้ให้ความเชื่อถือ จนเมื่อสนามกีฬาในความรับผิดชอบมีที่ทำว่าจะสร้างไม่เสร็จทันเวลา รัฐบาลก็ต้องกระโดดเข้าไปอุ้ม ไม่เป็นที่แน่ชัดว่า ภาระทางการคลังอันเกิดจากการอุ้มบางกอกแลนด์มีมากน้อยเพียงใด และรัฐบาลได้ให้สิทธิประโยชน์แก่

บางกอกแลนด์มากนักน้อยเพียงใด สิทธิประโยชน์ดังกล่าวนี้คลุมถึงการสร้างทางด่วนลงสู่เมืองทองธานีด้วย

เมื่อบางกอกแลนด์ยื่นข้อเสนอขอสร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์ในช่วงปลายปี 2537 นั้น บางกอกแลนด์มีปัญหาสภาพคล่องทางการเงินแล้ว ส่วนสำคัญเป็นเพราะโครงการเมืองทองธานีขายได้ไม่มากเท่าที่ควร มีหน้าซ้ำยังมีคิดต้องขึ้นโรงขึ้นศาล เนื่องจากผู้ซื้อฟ้องร้องว่า คอนโดมิเนียมที่ซื้อมิได้มีขนาดและคุณภาพตามสัญญาจะซื้อจะขาย สภาวะที่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีรายได้ตกต่ำนี้เป็นสัญญาณแห่งการแตกสลายของภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ที่กำลังเริ่มต้นเกิดขึ้น บางกอกแลนด์หวังว่า การดึงสปอร์ตคอมเพล็กซ์และหมู่บ้านนักกีฬาเข้าสู่เมืองทองธานี จะช่วยให้บางกอกแลนด์สามารถขายคอนโดมิเนียมที่ยังขายไม่ออกได้ ยิ่งรัฐบาลช่วยลงทุนก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (infrastructure) ดังเช่นทางด้านลงสู่เมืองทองธานี ก็จะช่วยให้อคอนโดมิเนียมของเมืองทองธานีที่ซื้อขายคล่องขึ้น แม้ว่าบางกอกแลนด์ไม่สามารถ 'เขมือบ' สปอร์ตคอมเพล็กซ์ได้ทั้งหมด แต่การที่รัฐบาลลงทุนด้านสาธารณูปโภคซึ่งเป็นประโยชน์แก่บางกอกแลนด์ มีส่วนอย่างสำคัญในการเพิ่มพูนมูลค่าตลาดของเมืองทองธานี บัดนี้ บางกอกแลนด์สามารถขายโครงการเมืองทองธานีบางส่วนให้แก่ Land Development Fund Ltd. ซึ่งเป็นของ Jupiter International Group PLC แห่งเยอรมนี (บริษัทในเครือของ Commerzbank) หนังสือพิมพ์ *The Nation* (December 15, 1998) พาดหัวว่า "Bangkok Land a Winner in the Asian Games"

บทเรียนสำคัญจากกรณีสปอร์ตคอมเพล็กซ์ ก็คือ การถ่ายโอนการผลิตไปสู่ภาคเอกชน (Privatization) มิใช่เรื่องดีเสมอไป ไม่มีหลักฐานและประจักษ์พยานข้อเท็จจริงอย่างปราศจากข้อกังขาว่า เอกชนมีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่ารัฐบาลในทุกกรณี ความไร้ประสิทธิภาพของบางกอกแลนด์ในการสร้างสนามกีฬาสำหรับการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 นับเป็นนิทสน์อุทาหรณ์อันดีของความข้อนี้ ศูนย์กีฬาหรือสนามกีฬาเป็น 'สินค้า' ที่มีความเป็นสาธารณะ(publicness of goods) ซึ่งมีเหตุผลสนับสนุนให้รัฐบาลเป็นผู้ผลิต เมื่อผู้นำพรรคประชาธิปไตยสนับสนุนให้บางกอกแลนด์เป็นผู้สร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์นั้น มีตัวอย่างความล้มเหลวของเอกชนในการลงทุนด้านสาธารณูปโภคให้เห็นอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นกรณีโครงการทางยกระดับทางรถไฟของ Hopewell และโครงการรถไฟฟ้าธนาียง บางโครงการเมื่อลงทุนไปแล้ว ยังต้องเรียกร้องขอสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมจากรัฐบาล ดังกรณีโครงการดอนเมืองโทลเวย์ สิทธิประโยชน์เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นต้นทุนหรือภาระของสังคม

ด้วยเหตุที่ไม่มีกฎหมายที่โปร่งใสและชัดเจนเกี่ยวกับการถ่ายโอนการผลิตไปสู่ภาคเอกชน บรรดาเอกชนที่ยื่นข้อเสนอโครงการสปอร์ตคอมเพล็กซ์หลายต่อหลายบริษัทมี

ประพัตติกรรมจับเสื้อมือเปล่า โดยคาดหมายว่า เมื่อรัฐบาลหลวมตัวให้สัมปทานแล้ว หากการดำเนินโครงการมีปัญหา จะร้องขอความช่วยเหลือและสิทธิประโยชน์เพื่อเติม โดยคาดหมายว่า รัฐบาลอาจอยู่ในภาวะจำยอม เนื่องจากการจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์มีชื่อเสียงและเกียรติยศของประเทศเป็นเดิมพัน การที่รัฐบาลต้องเข้าไป ‘อุ้ม’ บางกอกแลนด์ในบางเรื่อง เมื่อใกล้กำหนดการแข่งขัน นับเป็นอุทาหรณ์ของความข้อนี้

เมื่อบริษัท อภิพัฒน์นคร จำกัดไม่สามารถหาสถาบันการเงินค้ำประกันโครงการสปอร์ตคอมเพล็กซ์ ส่วนหนึ่งอาจเป็นปัญหาฐานะการประกอบกิจการของอภิพัฒน์นครเอง แต่อีกส่วนหนึ่งอาจเป็นสัญญาณของตลาดว่า ศูนย์กีฬาและหมู่บ้านนักกีฬามีใช้โครงการที่คุ้มทุนสำหรับการลงทุนเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะ “ความเป็นสาธารณะของสินค้า” นั้นเอง ในประการสำคัญ การถ่ายโอนการผลิตไปสู่ภาคเอกชนเป็นกระบวนการที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจสามารถดูชัดซบส่วนเกินทางเศรษฐกิจได้ ถึงนายชวน หลีกภัยจะยืนยันภายหลังการลงมติเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2537 ว่า ไม่มีใครในคณะรัฐบาลได้รับผลประโยชน์จากบางกอกแลนด์จากมติดังกล่าวนี้ (*Bangkok Post*, January 11, 1995) แต่ข้อกังขาในใจของประชาราษฎร์จำนวนมากมิได้หมดไป ในเมื่อกระบวนการผลักดันให้บางกอกแลนด์ได้สร้างสปอร์ตคอมเพล็กซ์มีใช้กระบวนการที่โปร่งใสตั้งแต่ต้น

ผมบันทึกเรื่องราวของสปอร์ตคอมเพล็กซ์ครั้งนี้ มิได้ต้องการฟันฝอยหาตะเข็บ หากแต่ต้องการกระตุ้นสำนึกแห่งสัจจะ ในเมื่อมีความเข้าใจผิดโดยทั่วไปว่า พรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำสปอร์ตคอมเพล็กซ์มาสู่ มธ. ศูนย์รังสิต อีกทั้งมีการยกย่องอย่างผิดๆและอย่างไม่ละอาย แก่ใจว่า ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ที่เป็นศิษย์เก่าธรรมศาสตร์เป็นผู้เกื้อกูลให้ธรรมศาสตร์ได้ประโยชน์จากสปอร์ตคอมเพล็กซ์ เวไนยสัตว์ที่มีสำนึกแห่งสัจจะย่อมรู้แก่ใจว่า ข้อเท็จจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่

หากการจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 จบลงด้วยความสำเร็จ ความสำเร็จครั้งนี้ย่อมเป็นความสำเร็จของประชาสังคมไทย ในการกดดันมิให้ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ยกสปอร์ตคอมเพล็กซ์ให้แก่บางกอกแลนด์

ตารางที่ 1

ความเห็นของรัฐมนตรีเกี่ยวกับโครงการสปอร์ตคอมเพล็กซ์ของบางกอกแลนด์
การประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2538

สนับสุนนข้อเสนอของบางกอกแลนด์	คัดค้านข้อเสนอของบางกอกแลนด์
1. นายชวน หลีกภัย	1. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ
2. นายบัญญัติ บรรทัดฐาน	2. นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ
3. นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์	3. นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์
4. นายปราโมทย์ สุขุม	4. นายสุทัศน์ เงินหมื่น
5. นายแพทย์ปรีชา มุสิกกุล	5. นางสุดารัตน์ เกยุราพันธุ์
	6. นางพิมพ์ภา จันทร์ประสงค์
	7. นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์

ที่มา หนังสือพิมพ์ มติชน ฉบับวันที่ 15 มกราคม 2538

หมายเหตุ รัฐมนตรีที่ไม่ปรากฏรายชื่อในตารางนี้ไม่มีความเห็นที่ชัดเจน จนสรุปได้ว่า ยินยอมฝ่ายไหน